BOUWCOMMISSIE

(in samenwerking met Aannemersbedrijf P. van Leeuwen)

Kok Baars	*kennis van en ervaring met monumenten*
Wim van Ooijen	*kennis van en ervaring met monumenten*
Aart Bor	*bewaken financiën*
Jan Doeland	*vrijwilligers*
Ardjan Haag	*constructeur*
Wilbert de Jong	*secretaris*
Marcel van Leeuwen	*bouwtechnisch proces*
Piet van Leeuwen	*bouwtechnisch proces*

INFORMATIEAVOND

Op 18 september werd een inloopavond in het Anker georganiseerd voor zowel kerkgangers als belangstellenden. Zij konden vragen stellen aan de bouwcommissie en bouwtekeningen bekijken. Een jong gemeentelid maakte zelfs een digitale 3D tekening, zodat ook mensen met iets minder inbeeldingsvermogen, zich toch een voorstelling kunnen maken van hoe de nieuwe kerk eruit komt te zien. Later volgt nog een keer een inloopdag waarin de archeologische vondsten getoond worden. Dit willen we tegelijk doen als ook de resultaten bekend zijn van de onderzochte skeletten, wat nog wel enige maanden kan duren.
Kom tussentijds gerust een kijkje nemen!
Een steentje bijdragen kan natuurlijk ook!
We zijn dankbaar weer verder te mogen gaan met onze bouwwerkzaamheden.
Als God een deur sluit, opent Hij een venster!

HERVATTING BOUWWERKZAAMHEDEN

Er wordt weleens gesuggereerd dat we hadden kunnen weten dat we op zoveel skeletten zouden stuiten. Immers in elke middeleeuwse kerk liggen mensen begraven. Toch hadden wij beslist niet gerekend op het aantreffen van een historische begraafplaats, we dachten echt dat alles geruimd was en dat we op ca. 1,80 onder het vloerpeil de oorspronkelijke ongeroerde grond zouden aantreffen. Niemand had er rekening mee gehouden dat we zoveel skeletten zouden kunnen vinden, anders hadden we waarschijnlijk al eerder afgezien van het souterrain.
Tot 1829 werden mensen in en om de kerk begraven. De rijken in de kerk, de armen erbuiten. De rijkste mensen wilden (met hun voeten) aan de oostkant begraven worden, zodat zij op de dag van de wederopstanding, de komst van Christus in het oosten tegemoet zouden kunnen zien. Wie minder te besteden had, lag op een minder prominente plek in de kerk of net daarbuiten, wat eigenlijk wel een schande was. Vanaf 1829 werd het bij Koninklijk Besluit verboden mensen in de kerk te begraven om ethische en hygiënische redenen. De uitdrukking ‘rijke stinkerds’ zegt genoeg. De kerk liep hiermee een goede inkomstenbron mis, want een begrafenis in de kerk kostte al gauw een jaarsalaris.

STILTEPLEK

Veel mensen weten niet dat er nog een oud kerkhof achter de kerk ligt of zijn er nog nooit geweest. Niet zo vreemd, want sinds de aanleg van de begraafplaats aan de Burggraaf is hier decennialang vrijwel niemand meer begraven en sinds 1 oktober 2003 kan dat ook niet meer. Vrij onbekend is ook het graf aldaar van burgemeester Plato, die van 1868-1881 burgemeester was van Leerbroek, Meerkerk en Nieuwland. Op dit oude kerkhof ligt, naast de kerk, een grafsteen ter nagedachtenis van hem. Tot nu toe was het oude kerkhof alleen zichtbaar over het muurtje dat aan de oude consistorie grensde. De enige toegang een klein poortje verscholen in de Kerkstraat. Dit gaat veranderen. In het nieuwe plan komt er ook een toegang vanaf ‘t Laantje en ook een via een deur in het nieuwe kerkgebouw, tevens vluchtroute. Hoewel de begraafplaats 50 jaar na sluiting geen andere bestemming dient te krijgen, mag er na 15 jaar wel begroeiing aangeplant worden. Dat valt nu dus mooi samen met de uitbreiding van de kerk. Daarom willen we na de bouw de begraafplaats groener maken en er een pad aanleggen, zodat het beter toegankelijk wordt voor iedereen. Hiermee wordt een stilteplek gecreëerd voor het dorp.

Ruim een halfjaar lang lag de bouwput naast de kerk er stil en verlaten bij. Ondertussen zaten de leden van de bouwcommissie en de betrokken instanties bepaald niet stil.

WAT IS ER PRECIES GEBEURD?

De ontgraving van de eerste anderhalve meter van de bouwlocatie verliep geheel volgens verwachting van de archeologen. Er zijn veel muurtjes en resten van pilaren blootgelegd en er werden enkele menselijke skeletten aangetroffen. Echter, na het slaan van de damwanden om de bouwput te kunnen verdiepen voor de bouw van het gewenste souterrain, troffen we het ene menselijke skelet na het andere aan. Tot wel meer dan vijf boven elkaar. Half januari zaten we al op veertig en een paar weken later waren het er 114. Toen hebben we helaas moeten besluiten te stoppen. Op 1 februari 2018 werd de archeologische opgraving stilgelegd. Er zouden immers nog wel honderden skeletten in de grond kunnen zitten. En als je beseft, dat er een prijskaartje van ruim 400 euro hangt (excl. BTW) aan het opgraven van elk afzonderlijk skelet, vonden we het niet verantwoord hiermee door te gaan. Temeer omdat er voor een groot aantal skeletten ook nog eens ongeveer een zelfde bedrag bij komt voor het beschrijven en voor onderzoekskosten. Dit zou vele tonnen kunnen gaan kosten, terwijl in de begroting rekening was gehouden met tien skeletten. Bovendien zijn de regels zo, dat de initiatiefnemer, in dit geval de kerk, voor alle kosten opdraait. Tel daarbij op dat we ook nog te maken hebben met een fikse stijging van de bouwkosten, en je hoeft geen boekhouder te zijn om te begrijpen dat de financiële balans naar de verkeerde kant door zou slaan. Daarnaast kon de gemeente Zederik, omdat het ging om zulke absurd grote bedragen, de verwachting financieel bij te kunnen dragen helaas niet waarmaken. In goed overleg met de gemeente hebben we de archeologische opgraving moeten stoppen.

VRIJWILLIGERS

Gelukkig kunnen we door met een groep van maar liefst 100 vrijwilligers te werken, het financieel verlies beperken. We zijn erg dankbaar dat zoveel mensen de (bouw van de) kerk een warm hart toedragen. Binnen onze groep vrijwilligers zitten mensen met veel ervaring, waaronder in de bouw en in de restauratie van oude gebouwen.

Ook is er een subcommissie ICT, voor geluid en installaties. Dat het project door deelname van vrijwilligers iets langer gaat duren, nemen we natuurlijk op de koop toe. We denken nu in ieder geval het Kerstfeest van 2019, Deo volente, in de vernieuwde kerk te kunnen vieren, maar hopelijk is de uitbreiding eerder gereed.

SUBSIDIE

De bouwcommissie kijkt liever vooruit dan achterom, en dus werd er snel doch weloverwogen, een alternatief plan opgesteld. Hierbij is de gehele kerkenraad nauw betrokken geweest en heeft veel positieve feedback gegeven. De vergunning is inmiddels verleend en het nieuwe, aangepaste plan ligt nu ter inzage bij de gemeente. Er zijn nog wel wat voorwaarden, zoals de aansluiting van het nieuwe gebouw op het kerkplein, maar daar komen we met elkaar wel uit. Nu komt, voor wat betreft de archeologie, alleen nog de adviseur van de gemeente erbij als de plaatsen voor de palen voorgeboord worden. Het palenplan is nu zo bepaald, dat er in de eerste plaats zoveel als mogelijk, rekening mee gehouden is, dat we niet dwars door de aanwezige begravingen moeten heien. Daarnaast gaan en kunnen we ook niet heien op plaatsen waar nog muurwerk in de grond zit.

Verder zijn we toch nog in overleg met de gemeente om subsidie te krijgen, bijvoorbeeld voor een open dag met een tentoonstelling en uitleg over wat er aan archeologische vondsten is gedaan. De gemeente moet hierover nog een selectiebesluit nemen. Zij bepaalt immers wat verder onderzocht moet worden en wat wij straks in en rond de verbouwde kerk mogen tonen. Wij zijn zelf overigens geen eigenaar van de vondsten: de provincie is eigenaar van wat er in de grond zit, de plaatselijke gemeente is het bevoegd gezag en de initiatiefnemer (de kerk) betaalt. We hopen dus subsidie te verkrijgen en verwachten dit ook wel, als we naar soortgelijke situaties in omringende gemeenten kijken. Tenslotte is dit voor het algemeen belang. Belangstelling voor ons project is er genoeg, vanuit het hele dorp! We zijn zelfs benaderd door RTV Utrecht voor een TV-reportage over de kerkuitbreiding.

GEWIJZIGD INTERIEUR

De bouwcommissie is tevreden met het plan dat er nu ligt. Ruim 90% van de oorspronkelijke eisen hebben we in dit nieuwe plan kunnen realiseren. Soms moet je gewoon in oplossingen denken en anders is niet per definitie slechter. Neem de foyer (ontmoetingsruimte), als we deze ook gebruiken om daar op extra drukbezochte diensten stoelen neer te zetten, hoeven we nauwelijks aan zitplaatsen in te leveren. Vanuit de foyer kan tussen de pilaren door schuin naar de preekstoel worden gekeken en er kan ook nog een LCD-scherm worden geplaatst. Voor de opslag van stoelen is een mooie plek gevonden, in het halletje van het huidige, oude kerkgebouw. Voordelen zijn er ook: de ruimte voor het trappenhuis, in het oorspronkelijke plan, kan nu volledig benut worden en op een jeugdhonk na, kunnen alle ruimtes die we in de kelder hadden gepland op de begane grond worden gerealiseerd. Verder hebben we vanwege de compactere bouw nog maar één verwarmingsketel nodig. Door het vervallen van het souterrain is er ook iets meer ruimte in het budget gekomen om te besteden aan de techniek. Alles wordt nu een eenheid, het lichtplan, geluid etc. Alle aansluitingen hiervoor komen op één plek in het oude kerkgebouw. Het enige wat oorspronkelijk in de kelder gepland was, en waarvoor helaas geen aparte ruimte kon worden ingetekend in het nieuwe plan, is een jeugdhonk. Daarom is besloten de consistorie (ruimte waar de kerkenraad vergadert) iets groter te maken, zodat deze tevens gebruikt kan worden door de jeugd. Of de kerkenraad de verleiding zal kunnen weerstaan een potje tafelvoetbal te spelen en of de jeugd de voorzittershamer met rust kan laten, is nog even afwachten. Hoe de inrichting precies wordt en welke concessies gedaan moeten worden, is van later orde. Eerst bouwen!

GEWIJZIGD EXTERIEUR

Het oorspronkelijke plan was om tot 3,30 m. onder de begane grondvloer van de kerk te graven, nu blijven we op het niveau van de kerk. Dit heeft ook voor de buitenkant gevolgen. Ter hoogte van ’t Laantje zitten restanten van wel twee of drie muren. Een voorwaarde om vergunning te krijgen, is dat deze restanten zoveel als mogelijk zichtbaar moeten blijven. Er zit trouwens veel middeleeuws muurwerk, de oude kerk lag een stuk dieper. Het nieuwe gebouw komt iets terug te staan, zodat het zal lijken alsof het nieuwe kerkgedeelte boven de oude muurresten zweeft.
Monumentencommissie wil graag eenheid tussen het oude en nieuwe gebouw, terwijl de Rijksdienst voor Cultureel erfgoed juist een sterk contrast prefereert. We gaan nu wel metselstenen gebruiken die goed passen bij de stenen van de oude kerk, maar in een andere toepassing. Door om en om een rij stenen iets dieper naar achteren te plaatsen, krijg je schaduwwerking en daarmee toont het gebouw minder rijzig. Ook zijn er in het nieuwe plan, om precies te zijn in de westgevel, vier rechthoekige ramen bedacht, die wat teruggeplaatst zullen worden in de gevel. Er komen aan de kant van het kerkplein veiligheidshalve twee ingangen, te bereiken via een trap of een hellingbaan.

HERVATTING WERKZAAMHEDEN

Maandag 10 september gonsde het weer van de activiteit. De bouwput is voor een groot deel opgevuld met zand en gelukkig voor de omwonenden kon het zwarte plastic eindelijk van de hekken worden verwijderd. Alles wat zichtbaar was, is nu met zand afgedekt. We gaan nu eerst voorboren, ervoor zorgen dat er niks onder zit, dan weer aanvullen met zand en als dat op hoogte is, gaan we palen heien. Dit worden stalen palen die nadat ze zijn aangebracht, gevuld worden met beton en wat wapeningsstaal. De buizen worden aangebracht door onder in de buis op een ‘prop’ van grind te heien. Deze methode brengt de energie van het heiblok onder in de punt van de paal waardoor de kans op schade door trillingen zeer beperkt is. Vijf procent van het oppervlakte mag, als het niet anders kan, doorboord worden. Toch willen we zoveel mogelijk rekening houden met de plaatsen waarop nog menselijke resten kunnen liggen. Dit is overigens niet het geval in de strook langs de muur van de oude begraafplaats, waar nu nog de damwanden staan, daar is al voorgeprikt en niets aangetroffen. Aan de kant van het kerkplein komt een nieuwe muur boven de oude muur van de kerk. Palen komen aan de kant van het kerkplein te staan en de funderingsbalken kunnen worden weggewerkt in het niveauverschil tussen kerkplein en kerk.

Hervatting bouwwerkzaamheden

OVERBRUGGING WINTERPERIODE

Door enkele aanpassingen kunnen we de bestaande verwarming in stand houden deze winter, zodat we toch gewoon in ons huidige kerkgebouw de erediensten kunnen laten doorgaan. Omdat we nu graag door willen gaan met de bouw, is besloten in de winterperiode zoveel mogelijk prefab onderdelen te maken: dat wat in de kap zit, betonnen kolommen storten etc. We zijn erg dankbaar voor het feit dat we vaak belangeloos gebruik kunnen maken van het materieel van plaatselijke aannemers.

BEGRAVEN IN EN OM DE KERK

Het uitgegraven materiaal, 250 kuub, ligt in de opslag bij Van Kekem aan de Weverwijk. Dit moet nog gezeefd worden. Wat er nog aan menselijke resten uitgezeefd wordt, gaat bij de eerder gevonden menselijke resten (die in het keldertje in de hoek bij de kosterswoning zijn gevonden) en zullen worden herbegraven onder het nieuwe kerkgebouw. Bij de aansluiting van het nieuwe gedeelte op het oude gebouw, zal een gedenksteen worden geplaatst. Uit de ruim 100 overige skeletten, waarvan er 47 min of meer compleet waren, blijken er 35 geschikt voor onderzoek. Wetenschappers zullen het geslacht vaststellen, kijken of er ziektes op te sporen zijn etc. om een beeld te krijgen van het leven in die tijd.